

Gazet'a ese de 2 ori: Mer-
curea si Duminec'a, F6i'a,
candn concedu ajut6riele. —
Pretiuu: pe 1 anu 10 fl.
pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri e-
sterne 16 fl. v. a. pe unu anu
s6u 3 galbini mon. sunat6ria.

GAZETA'

TRANSILVANIAI.

Se prenumera la postele c.
r., si pe la DD. corespond-
enti. — Pentru serie 6 cr
Tacs'a timbrala a 30 cr. de
fiacare publicare

MONARCHIA AUSTRIACA.

Transilvani'a.

Blasiu 12 Dec. 1865.

Pusetiunea n6stra.

D6ca ne uitamu la starea n6stra politica
c6a fi ai natiunei romane si preste totu c6a ro-
mani, acum inca ne aflamu in urm'a procedu-
durei constitutiunali a fratiloru maghiari din
di6t'a din Clusiu, in unulu din intervalele mai
lucide ale trecutulu nostru continuu tristu si
norosu, candu nu suntemu maltratati fisice,
suntemu inse 6ra neconsiderati si sub egid'a
gretiosa a trecutulu istoricu, care acum de ver
o 17 ani 'si redicase de pre capetene adumbri-
rea fior6sa, noi natiunea cea absolutu preponde-
ranta si cea mai vechia a acestei patrie sun-
temu rapediti preste barierele vietii constitu-
tiunale si nationale ale patriei, suntemu atacati
natiunalmente, si in mani'a a t6ta desvoltarea
umanitaria a seclulu alu 19-le si a tuturu
fapteloru complenite in t6ta solemnitatea si in
faci'a lumii judecat6rie, in catu din partea com-
patriotiloru nostri a maghiariloru ne aflamu de-
gradati spre cea mai mare si mai justa indigna-
tiune la starea de minoreni*), pre care se
ne tutorese fara a se ingrigi si de vointi'a n6-
stra: — d6ca noi c6a 6meni voimu se mergemu
unde ne tragu ori nu! Si t6te acestea se
templa in secl. alu 19-le, in numele legii, si alu
ouventiunii, si apoi sub forma inca si constitu-
tiunale! Ne intrebamu in faci'a lumii, cumca
ce libertate este acolo unde una tertialitate
mica a patriei mai numai impune sila celoru a-
lalte d6ue tertialitati mari, dara redicanduse pre
arepile impregiariloru le nimicesce si le con-
ouleca cu totul fara a le si asculta despre aceea,
oa ce voiescu? Ce constitutiune e aceea, carea
inca si in secl. alu 19-le pre boierii maghiari
ii privilegi6sa a fi reprezentati cu unu numeru
de 200 deputati precandu natiunei romane,
care numera preste 1 milionu nu i concede a
se represent6a nece prin 50 deputati in dieta?!
In adeveru ca e unu ce dorerosu si inca cu a-
tatu mai vertosu, cu catu ca t6te se templa
sub at6m'a libertatii si pre radimulu legii! Ace-
stea sunt semne neplacute, sunt inca nesce ca-
lamitati, cu cari dat6ria fiendu natiunea romana
inca nu le a fostu suferitu pentru c6a curatita
de plinu se pasi6sca la vietia.

Intr'aceea inse precum nu este nece unu
reu pre lume, carele se nu cuprindia si ceva
bine, asia si miscarile politice si strafacerile de
acum de si nu ne sunt nece decatu binevenite,
de si amu fi doritu din anima c6a chiaru si in
interesulu si binele patriei se numai fimu re-
ieptati in n6ptea intunecosa a evului de me-
diulocu, — totusi p6rta in sinulu suu unu ce
mangaitoriu pentru natiunea n6stra, ca-ci in mo-
mentele de proba, in momentele deoidat6ria si
a datu probe invederate de maturitate politica,
de cun6scere de sene si de stimarea pusetiunei
sale, natiunea romana vedienduse 6ra ignorata
de catra boierii maghiari in patri'a s'a, cu spe-
rarea in venitoriu mai ferice, care la totu ca-
sulu nu mai p6te se i se impedece, se a retrasu
intre barierele dreptulu naturale cei compete
din eternu si positivu castigatu mai de nou prin
activitatea s'a demna de poporu cu vietia; si
acolo standu tare c6a stanc'a batuta de t6te vi-
scolele si fortunele a mai multoru sute de ani,
a cautatu si mai cauta cu constantia la undele
rapitorie, ce i se rostogolescu pre dinainte, a
melintiandui se o rap6sca de impreuna, fiendu

*) Ba numai de infasiati, botesatii Dlui Ladislau
Tisza, cu care afl6a cu cale Dsa, c6a deputatu alesu si
de romani, a ne asemina in numele tramitatoriloru sei!
Macar de li s'ar mai deschide ochi! R.

tare in convingerea s'a, oa undele nu potu se
tiena indelungatu, si trebne se si vina 6ra riulu
in alvi'a s'a. Voiu se dicu natiunea romana
vediendu, ca ultraistii maghiari t6te le precipi-
t6sa 6ra, c6a se sacrifice patri'a intr6ga interesu-
lui particulare natiunali maghiaru, c6a si cum
maghiarii de la Ddi6u si dela natura aru fi ca-
petatu privilegiu, c6a pentru sustinerea loru na-
tiunale se p6ta comite ori si ce, se nemic6sca
si esistintia politica natiunale a altoru natiuni
si inca in seclulu alu 19-le si pre cale paciuita,
— pre oalea — constitu-
tiunale! s'au retrasu, si
nu au luat parte la actele contraria esistintiei
patriei, pentruc6a nu adusi prin maiestrii si si-
retia se 'si subscria m6rtea dimpreuna cu ne-
micirea s'a natiunale; — ori in catu a si luat
constrinsa de impregiarari, luanduse afara pro-
letarii si cod'a aristocratiloru mai dinainte, —
din comitatulu Solnocului si din alte cateva
parti ale unoru comitate cari si mai nainte erau
dedati a se satur6a numai atunci, candu cu oca-
siunea unoru marcale ori instalatiuni se soar-
pinau — unii ei altii aristocrati — c6a se i sa-
ture pentru c6a se si ajunga dorintiele c6a si cu
nesce un el te, dicu, luanduse afara aceia, cari
au fostu dedati inca din tempurile impilat6ria
ale evului mediu la tr6c'a plina; — luanduse
afara aceia, cari fiendu in starea s'a neomeni,
fara carateru, lingai si manifestara acesta con-
ditiune si inaintea lumii dandusi voturile neme-
ritate, nu acelora, cari se le asecuru buna starea
patriei, de carea ei nu multu se interes6sa ne-
aveudu mare parte nece case nece masa ne cum
alte bunuri in afara; ci acelora care i hranire
mai bine pana ce au remasu e6a botucii inaintea
butiloru ori unii au si crepatu c6a si vitele.
Ori spunami carele ar voi a mi contradice, ca
unde au mai alesu romanii cei mai cu prindere,
ablegati in asia impregiarari pentru beutura si
mancare in 1863? ori si acum in 1865? n'a a-
lesu in betia romanii, cari au stare si cari in
adeveru merita a fi alegatori, pentruc6a voiescu
se alega tredi c6a se si alega reprezentanti ai in-
tereseloru sale, 6ra nu hranitori pentruc6a buca-
turile de t6te dilele le au densii! dicu romanii,
cari constrinsi de impregiarari s'au meste6atu
la alegeri, — luanduse afara romanii acestia
neromani pre aiure s'au reprezentatu prin able-
gati de aceia, cari dimpreuna ou-cei chiamati
din oficiu adica cu regalistii si cu oficialii, s'au
portatu asia, incatu s'au meritatu de caracterulu
de romanu, merita pusetiunea de fruntasii si
conducatori ai natiunei romane, cari i au casiu-
natu una epoca stralucita in istori'a patriei, si
pre sene s'au facutu nemeritori c6a nesce stele
ne apuse pre oerulu natiunei romane. Toti a-
blegatii romani au unitu pepturi si sentiri pen-
tru binele natiunei sale si asia s'au aretatu si
acum de fii sinceri a i natiunei si demni de
vietia. — si numai trei, de cari se afla la t6te
natiunile si — cari si mai nainte s'au aretatu,
ca mai voiescu se fia lingusitorii si cod'a ma-
ghiariloru de catu alesi in natiunea romana,
unele membre ne membre si pana acum, s'au
desfacutu de corpulu natiunale compactu, —
prin urmare urmese ori si ce impregiarari fa-
vorit6rie si dorite ori triste si neplacute natiunea
romana si in acestu avenimentu a castigatu din
puntu de vedere moralu ceea ce nu i voru de-
neg6a nece neamicii. (Va urm6a.)

Brasiovu 22 Dec. (Dela comitetulu
Reuniunei femeiloru romane.) Cu via bucuria
aduce acestu comitetu la cunosointia, cumca
adresele sale catra sororile romane din Tran-
silvani'a, de a colucra la prosperarea institutulu
acestui, n'au remasu de totu fara resultatu.
Pana acuma avemu scirea, cumca in Blasiu si
Turd'a zel6sele dame romane nu numai 'si au
formatu comitele filiale, oi au si adunatu pen-

tru fondulu Reuniunei f. r. sumulitie insemnate.
Despre sum'a incursa din Blasiu vomu referi,
dupa ce vomu primi consennatiunea contri-
buenteloru; 6ra de astadata damu publicitatii
numele acelor brave sorori romane din Turd'a,
care de ei pucine la numeru, totusi au admi-
nistratu la cas'a Reuniunei prin D-a Emilia I.
Ratiu, sum'a de 13 fl. v. a. Acestea sunt:
D-a Maria Ratiu 1 fl., Emilia Ratiu 3 fl., Eca-
terina Ratiu 1 fl., Iuliana Siulutiu 1 fl., Susana
Ratiu 1 fl., Carolina Muresianu 1 fl., Iuliana
Baritiu 1 fl., Gaphia Micusianu 4 fl., carora li
se aduce din partea comitetulu cea mai adenca
multiamita pentru jertfa ac6sta adusa pentru
fericirea fetitiloru romane serace. — Cu ac6sta
ocasiune se r6ga t6te damele romane de nou,
c6a se nu se retraga a 'si contribui denariulu
seu la ac6sta intreprindere filantropica. — a.

Unu apelu catra cei induratori.

Sciinti'a e tari'a, cu care 'si estorcu si con-
serva omenii drepturile, 6r' dreptulu e poterea
prin care se desv6lta viati'a si fericirea n6stra.
Cine nu e convinsu, ca fara intielegintia p6te
si unu poporu domnitoriu deveni sclavu altuia?!
Asia toti suntemu petrinsi de necesitatea abso-
luta, de a si jertfi pontru cultur'a tenerimeii celei
talentate si cu portari bune, care da semne de
a primi apostoli'a spre a apera interesele natiu-
nei, c6a natiunei se sucr6sca din junimea cea
talentata din destui angeri aparatori, cum cu
reverintia ne uitamu si la eroii nostri de
lupta dela di6t'a deacum din Clusiu. — Pe
la t6te sc6lele se afla asemeni teneri de cele mai
bune sperantie; se se afle deci si sufletu indura-
t6rie, cari cu ocasiunea naserii Domnului, se
intenda la asemeni invatiacei si studiosi cate
unu ajutoriu potintiosu s6u in hani s6u invest-
minte, si inalciamente, dupa cum facu si alte
neamuri. Aici in Brasiovu O. D. preoti si
protop., oredemu, ca dupa innascutale aplecare
de a face bine vor primi si imparti asemeniaju-
t6rie intre tenerimea roman6sca paupera inse
talentata; numai se ne aratamu indurarea dupa
potintia, ca numai atata avemu dupa momentu,
catu facemu bine pentru inaintarea culturii
si a instituteloru ei. —

Fagarasiu 4 Dec. 1865.

Onorable Redactiune!

In Nr. 87 alu „Gazetei Transilvaniei“ din
15/3 Nov. a. c. eri una corespondintia despre
alegerile de deputati in districtulu Fagarasiu,
care multe lucruri le descrie cam pre dosu, le
asiu fi lasatu inse se tr6ca p'aci 'n colo, dara
vediendu, ca onorat'a Redactiune in Nr. „Gaz.“
92 din 29/17 Nov. revine asup'a temei si face
imputare multu mai aspra, a nume boieriloru
din cerculu de alegere alu Siercaiei, unde eu
suptusemnatulu am fostu presiedinte comisiunei
electorali, dicundu adeca „ca boierii din
Fagarasiu, cerculu Siercaiei aru
trebuilnati in cura natiunale mai
seri6sa“ — apoi nu me pociu retien6a de a
aper6a pre acesti din urma, ca-ce nu numai a-
cesti boieri n'au pecatuitu nemica in contr'a
natiunei, ci ascultandu-mi cuventarea patriotica
despre demnitatea natiunale, ei merita t6ta
laud'a, ca-ce nice unu votu nu s'au datu la ne-
romanu in acelu ceru de alegere*).

*) Dar' Benedek ce e? Dar' cei 485 de romani
pentruce au impoteritu pe Benedek se protestese? Ei
nu potea protesta deadreptulu sub nume romanescu? —
Marturisimu, ca n6ue ne cr6pa obrasulu de rusine, ca
n'a esitu unu asemenea protestu din p6na romana, in
diariu romanu! R.

Asupra corespundintei susu atinse mai încolo am se facu următoriele observatiuni:

1. Nu e culp'a alegatorilor din cerculu de alegere Voil'a, ca cei mai multi boieri si au data voturile comitelui Teleki, ci e culp'a intielegintiei n'ostre, care nu cuosose nice o disciplina si pana in or'a a 11-a nu s'au potutu intielege asupra candidatilor, cá se'i faca cunoscuti poporului, ce din altele e disciplinabile, inse are si doreri reali, cari nimeni i le vindeca.

E culp'a barbatilor conducatori de cerouri, (?) cari se bucura de inorederea poporului in mesur'a catu se póte mai mica si gusta respectulu celu mai equivocu din partea administratiloru sei.

Ne avendu nice o temere de diurnalistica si de opiniunea publica de nou repetiescu ceea ce am prochiamatu cu ocaziunea incorporarei Branului in anulu 1863, „ca noi inca nu avem barbati, ci viitoriulu se ni i produca,” intielegu barbati destulu devotati interesului, nu intereselor sele proprie, séu unoru interese speciali stricatorie totului*).

2. Nu e adevratu ce dice corespundintele, ca la Voil'a toti boierii aru fi votisatu pentru comitele Teleki si nu mai censualistii pentru candidatulu romanu, vicariulu Antoneli, ci toti boierii cei de frunte inca au datu voturile candidatului romanu a nume boierii mai toti din Vistea inferioare, din Dragusiu, din Besimbacu si din Posiorita, unde au avutu demni conducatori*), apoi mai din tóte satele cei mai intieleginti, si cu acestia au capetatu candidatulu romanu maioritate de 119 voturi preste diumetatea celoru date in acelu cercu de alegere, fiindu ca censualistii abia votisara 100.

3. Aru crede lumea dupa acea corespundintia, cumca on. Domnu Mateu Popu Gridea-nulu, asesorele tabulei regie, nu gusta consideratiunea n'ostra, si alegerea Dsale la Siercai'a s'aru fi privitu, cá o calamitate, unu actu anti-nationale. Cu totulu dia contra noi-lu stimamu cá pre unu barbatu solidu si romanu probatu, alegerea Dsale ne facea onóra mare si bucuria deplina, totulu au fostu numai, ca soiindulu chiamatu cá regalistu si Ds'a resemnandu la candidatura prin telegramu, doriramu a nu ne impuciná membrii dietali si amu propusu, nu eu, ci intieleginti'a alegerea Dlui protopresbiteru Metianu, ce inse alegatorii nu precepura deodata, mai alesu din caus'a intielegintiloru, bine caracterisati de corespundinte „in doi peri si cu doi bani in trei pungi.”

4. Nu e adeveru nice aceea, ca dupa finirea votesarei in 10 Nov. diumetatea de alegatori ce voi'a se afle rezultatulu aru fi amenintiatu comisiunea cu sile rele si ca comisiunea aru fi scapatu in planulu de susu. Ea s'au retrasu in cortelele sele, ce le avea acolo.

Omenii in adeveru erá chefuiti de rachiulu cortesiloru maghiari, tóta diu'a s'au indesatu la votisare si gendarmii singuri i au tienutu in ordine. Totu asié s'au indesatu spre a affá rezultatulu, ce nu li se potú prochiamá nefindu alegerea finita, ca-ci din 1200 de alegatori inscriși abia votisasera cei infaciosiati la numeru 422.

Dupa ce se incheiá alegerea dilei aceleia li se spuse, ca si a dou'a di se va continuá si oine voiesce a affá rezultatulu se vina a dou'a di.

Cumca omenii beuti au larmuitu in strata acitiati de agitatori n'am potutu opri, meteohnele agitatoriloru nefindu vatematorie causei romane le am despretiatu, apoi nice am avutu lipsa de a restaurá ordine absolutistica, ci m'am multiamitu si cu pucinu olalatu cu flegm'a anglica, sciindu, ca nu in tóte dilele e alegere de deputati si ca rumórea popularia trece cá foculu de paie, ce in adeveru se si intemplá.

Acestor'a me rogu se se dè locu in columnele Gazetei.

Stimatoriu

Ioane Codru Dragusianulu.

Dela diet'a din Clusiu.

Vorbirea D. DIMITRIE MOG'A

(asesoru la tabl'a reg.) totu in sied. din 6 Dec.

Din catalogulu celoru insinuati spre vorbire potea vedé oricine, ca eu si aceia, cari sunt de o parere cu mine, nu amu voitu nici de catu, a osteni atentiunea inaltei case cu vorbiri iterarie si lungi, si déca mi ar' fi venitu noroculu eri se potu vorbi, in diu'a de astadi me a'si fi alaturatu si eu cu t'c'ta bucuri'a la propunerea Domului deputatu din scaunulu Ordorheiului, cá se inchidemu desbaterile; inse, Dloru! acum se mi fia ertatu pentru gresiel'a acésta ce o facu in contra vointiei Domniei sale, ca mi redicu verb'a astadi. Si cu atatu mai multu me rogu de pré on. Domnii pentru pucina atentiune, cu catu socotescu, ca nu voiu abusa de patiinti'a Domniei v'ostre, candu dupa o desbateru de trei dile 'mi vine tempulu si mie a spune, ca pentru ce sunt de parere Esc. Sale Dlui metr. br. Siaguna si nu de alta parere din sal'a acésta. — Premitu inainte, Dloru, ca nu amu gandu a osteni, inalt'a casa cu asié lunga vorbire, cum a ostent'o unu Domnu in diu'a de eri (Dosza), dar' atatu ve spunu, se sciti curatu, cumca (aratandu o hartentia) pe hartenti'a acésta mica sunt atatea vorbe insemnate, catu de pre ea, fara nioi o restringere a poteriloru mele asi poté vorbi de acum dela 10¹/₂ pana la cinci óre dupa amédiu; inse nu o facu, pentruca nu afli de lipsa (miacare in in sala). Fiinduca vedu, Dloru, ca nu me ascultati bucurosi, trebue se ve spunu inca un'a; eu vorbescu in limb'a romana, macaru, ca si limb'a maghiara tocma asia de bine o sciú, cá si macaru care dintre Dvóstra. Dvóstra póte socotiti ca eu vorbescu din reutate in limb'a mea, necidecum nu o facu din reutate acésta, Dloru, ci o facu pentru acea, ca o pótesce onóra natiunei, de care me tienu, si onóra poporului aceluia, cu care locuiti si Dvóstra la olalta.

Dloru! a dice intr'o congregatiune cá acésta compusa mai totu de barbati, cari locuescu intre romani — luandu afara póte pe Domnii secui — a audi din gur'a unui deputatu, care este reprezentantulu unui comitatu, locuitu in oea mai mare parte de romani, ca nu precepe limb'a romanésca, spunu dreptu, ca mi este rusine; unu milionu 100 de mii romani, déca nu a meritatu nici atatu, cá se invietia limb'a loru, si fratii maghiari din acésta patria — este tristu lucru. Asi mai poté dice multe Dloru, inse vorbescu fapte, eu tacu, (miscare in sala). De voiti Dloru se me ascultati pana in sfirsitu, voiu vorbi, de nu, apoi voiu tacé (strigari de haljuk!).

Escelenti'a S'a D. metrop. br. de Siaguna si a luat indresnéla, dupa parerea mea cu o supunere, cu o modestia nespusa, a'si face propunerea, care si eu o spriginescu; o spriginescu din caus'a acea, care aici este dovedita asié, in catu nu ar' trebui se mai vorbescu si eu pentru dovad'a ei. Noi si in specie eu cá romanu la mandatulu Maiestatei S'ale a pré gratiosului nostru monarchu, principe alu Transilvaniei si rege alu Ungariei, amu luat parte la diet'a transilvana, pentru care amu luat eu parte la acea dieta in starea in care me aflamu eu atunci póte nu o cunosce. Eu amu intratu in diet'a din Sibiu cu mare bucuria. Pentru ce? pentru propusetiunea I-a regésca venita la acea dieta ca a fostu conglasuitóre cu dorintiele romaniloru din Transilvani'a descoperite de sute de ani. —

Asia dara eu, care in anulu 1848 amu fostu celu mai fehbinte partinitoriu alu art. I de lege adusu in diet'a acea, cu care din nenorocire meamu vediutu impartita chiaru si famili'a mea in deosebite pareri, asia, incatu unii din fratii mei au luat parte la cele mai crancene batalii de o parte, eara ceialalti au luat parte la ceea-lalta parte; catu este de durerosu acésta, candu unu frate este silitu a pasea in contra fratelui seu, o póte simti ori si ce omu cu simtiu!

Asi poté dice dara, ce a fostu caus'a, ca eu care amu simtitu in 1848 pentru uniune, amu retacitu, de m'amu bagatu in diet'a din Sibiu? Eu Dloru, fapta acésta o tienu de fapta natiunala, tocma asia, precum tieneti Dvóstra uniunea Transilvaniei cu Ugari'a, apoi punetive Dloru in starea mea; eu pana in 1848 m'amu tienutu de clasea privilegiata, amu avutu drepturi individuale, dara nu drepturi nationale. Voi esplica cum? Eata Dloru: Art. din 1791 a facutu nesce mesuri, care pe noi romani, ba-

teru ca ama fostu legati prin privilegii de natiunea maghiara, totusi ne a eschisu dela tóte beneficiurile tieriei, catu numai s'a pututu.

Dvóstra veti dice póte, ca nu a fostu asia, ve voiu dovedi, Dloru, minteni. Dela an. 1791 pana la 1837 nu a fostu dieta restauratóre in intielesulu legiloru din 1791 pentru guvernulu Transilvaniei, pentru statiunea de presiedinte la tabl'a reg., pentru protonotarii etc. In 1837 inse a conchiamatu imperatulu Ferdinandu o dieta in Sibiu, care au restauratu tóte statiunile acéstea si a facutu pentru posturile amintite candidatiune din trei natiuni si patru relegiuni.

Mi se va dice, ca si atunci s'a candidatatu unu romanu, e dreptu Dloru, ca s'a candidatatu si unulu, care a fostu romanu, adica Samuilu Popu, inse acelu romanu, precum se scie, si a parasitu legea numai cá se ajunga consiliariu gubernialu, si a si ajunsu.

Acésta le sciú, pentruca, candu s'a facutu acésta candidatiune amu fostu si eu in dieta cá omu teneru si cancelistu la tabl'a reg. si de aru sci cineva, ca eu retacescu, me rogu se me indrepte.

Asia dara pe langa tóta favórea legiloru romanulu pana in an. 1848 tienenduse de relegiunea gr. cat. séu gr. orientale, cá atare nu a potutu se intre in beseric'a constitutiunei neci decatu. In 1848 s'a deschisu beseric'a constitutiunei pentru toti ómenii, s'a deschisu si pentru noi romani, inse pentru noi romani numai in idea. Eu amu salutatu atunci legile acelea, ca-ci amu socotitu ca privilegii cele ruginite si legile, care au fostu nefavoritóre pentru romani s'au stersu cu totulu; amu socotitu, ca acum nu va mai fi intrebaria, de care relegiune séu natiune se tiene unulu séu altulu, de care familia e etc., fara se va cautá capacitatea, se va cautá vrednici'a, se voru cauta meritele pentru patria si pentru tron, candu va veni verb'a de implinirea vreunui postu séu de inaintarea in vreunu rang. Amagitu in aceste visuri, amu partinitu si eu uniunea din 1848.

Nu voiescu Dloru se veniti la aceea, cá prin vorbirea mea se ve amariti, dara totusi trebue se marturisescu aceste, ca-ci de nu. ati dice, ca eu sunt unu omu, care vorbescu in c'ce si in colo fara de a dovedi prin fapte si esemple. Vine an. 1848, romanii atunci s'au adunatu la Blasiu in unu numeru fórte mare, acolo ei au facutu numai o petitiune catra diet'a de atunci; cine ar dice, ca au facutu romanii altu ceva, la acela i asiú respunde, ca romanii nioi o data nu au facutu si nu voru face fapte ilegale, care nu le va concede guvernulu. Eu Dloru tienu adunarea din Blasiu compusa dupa lege si lucrarile ei in intielesulu acesta le intielegu. Adunarea acea a petitionatu intre altele in contra uniunei. pentru acea, pentruca adunarea din Blasiu a fostu matura de a prevedé cumca reutatea acea, care a provenitu din legile de mai inainte prin uniune, nu se va delatura, ci numai mai mare va fi. Nu voiescu a aduce multe altele inainte, ci me restringu numai la faptele de atunci. Adunarea din Blasiu a tramisu una deputatiune de 100 de barbati la diet'a din Clusiu, care deputatiune de dieta nu s'au ascultatu, si nici a potutu se fis ascultata, pentruca petitiunea acea nu erá obiectu alu desbateriloru dietei.

Eu cá unu omu, care intre cele mai grele impregiurari amu outediatu a dice dreptatea si deverulu, cutesu a dice si acum, ca fiindu ca acea petitiune nu a venitu la dieta pre calea guvernului, apoi nici nu s'a potutu lua la pertractare, cá unu lucru, care nu s'a tienutu de dieta. —

Cu acésta petitiune a mersu o deputatiune si la Imperatulu la Vien'a si ne fiindu Imperatulu la Vien'a s'a dusu la Innsbruck, acolo unde a tramisu si diet'a transilvana de atunci pe comitele supremu Véér si pe deputatulu Ordorheiului Pálffy cu art. I din 1848 si Imperatulu a datu o resolutiune romaniloru, de mi aducu bine aminte — ca membrii deputatiunei romane au de a se duce la Pest'a si acolo se se insinuese la Palatinu si la miunisteriulu respundiatoriu. Cá credintiosi supusi ai Imperatului in u.m'a acelu mandatu pré inaltu, membrii acelei deputatiuni, intre care déca mi aducu bine aminte, au fostu si Esc. S'ale Domnii metropolit de acum Siaguna si Siolutiu, s'a dusu la Pest'a si s'a insinuatu la Palatinu si la minisrii de atunci Batyányi, Kossuth, Mészáros etc.

Si ce au dobenditu acesti barbati de inorederea romaniloru? Dobenditan ascultare, fostau aceiasi barbati, cari atunci au fostu tare in su-

*) De ce nu i adunati celu pucinu pe cei ce se afla, de si mai teneri, dar' bravi, romani zelosi d. e. si unu Alutanu v'ar' fi fostu spre onóra, dar' unde l'ati departatu? — Pela Déés? De ce? — R.

*) Asia ceva ne place, si onóra Ddsale cu publicarea acesteia e neatacata remanendu espusi criticii numai cei disidenti cu doi bani in 3 pungi, cari in distr. Fagarasiului dederu votu la unu strainu?! care apoi se ne sparga capu cu peleri'a n'ostra, cum facura in dieta n'oi, alesi si de romanii fara capu! R.

fletiti de cineva? Eu precum știu și de la alții, ear' mai cu sēma din o epistolă privată de la unu barbatu sdravenu alu natiunei romane de la protopresbiterulu Igianu dicu, ca n'au fostu bagati în sēma de nime. Asia dară au fostu siliti se vina acasă fără rezultat. Căndu s'a intemplată acēstea Dloru, eu eram în mediulocu romanilor cu simțiri unionistice maghiare.

Puteti socoti starea, în care me aflăm eu atunci; pōte ca a fostu ne fericire, ce înse pentru starea mea privată a fostu și este fericire. — Ca eram căsătoritu cu un'a femeia de natiunea maghiară, — eu nu șiam ce se facu, amu statu și amu asteptatu decurgerea lucrurilor.

Cum au decursu acēstea șoimu, șoimu cătu a fostu de tristă acea decurgere a lucrurilor, cătu mai tristă nu a pututu fi (helyes).

Acum multămita lui Ddieu, ca au trecut prestē noi norii acei grei. Nu voiescu a aduce înainte unele vorbe, care lea întrebuintiatu eri unu de altmintețea prē stimatu Domnu, adică Dlu Dozsa, pentru ca respectesu cu multu mai multu adunarea acēsta. De și nu sunt bețranu cā densulu, dară totuși credu, ca și eu sunt veteranu în legile patriei și și eu asi pōtē esplica cate ceva din ele, înse lasu acēstea acum, și me duc mai de parte. — Ce s'a mai intemplată atunci nu mai aduc înainte, fără numai acēea, ca în Transilvani'a la 1849 pacea s'a linoșitu prin acea, ca puterea ia luat' o din mână maicii (reda, și au venit în mână Domnitoriulu nostru prē gratosu. — Dreptu, ca ministrii de atunci adică din 1849 au datu Domnitoriulu sfaturi cu ce ce eu nu sum învoitu, iau datu sfaturi catra absolutismu, prē care leau ascultat în cursu de 12 ani. A venit diplom'a din 20 Oct. 1860.

Monarchulu singuru din gratia, care o are cōtra popōrele sale, au datu popōreloru constitutiunea. Ce s'a intemplată la 1861/2 nu vreu se aduc înainte, fiindu ca sunt reminiscenție triste, fără me bagu la anul 1863 de unde amu pornitu.

Eu, precum amu știu, amu intratu în diet'a din an. 1863. Vēdiendu eu luptele la alegeri prin comitate, prin care maghiarii se străduiau din tōte puterile, cā se fia alesu de deputati în acea dietă, aveam oșeri care speranția, ca deputati maghiari voru intra cu noi dimpreună în acea dietă, ceea ce tare a'și fi doritu. Și ve marturisescu înaintea lui Ddieu, și a Dvōstra, ca amu doritu acēsta numai pentru acea, ca propozițiunea regēșca din autaiu au sunatu pentru redicarea natiunei romane în sistem'a celoru trei natiuni și patru regegiuni ale patriei, cā se fia și ea una a patra natiune, și regegiune a ei a 5, respective a șies'a regegiune. Dvōstra mai bine știți, de ce nu ati intratu în diet'a din 1863/4, eu nu vreu se ve întrebū, multi ati fi doritu înse, cā se fi contribuitu și Dv. la adunarea legēi aceleia bateru cătu de pucinu, ca ce acēea ne aru fi adusu nesce fructe dulci și salutare pentru toti, — și eu trebuie se marturisescu, ca atunci nu asi fi venit în nșfericit'a stare, în care me aflu acum, cā se stau cā unu romanu din clas'a de mediulocu, cu talente marginite a apară terenulu din 1863 vis-à-vis cu statii barbati întiepti și esperti, cari ei potu numi veterani în apararea constitutiunei și a drepturilor patriei. Înse sōrtea a volitu altmintețea. Dv. nu ati intratu, ce am avutu noi de a face? Noi prē vorb'a monarchului, cu ajutoriulu acelora, cari au benevolitu a intră cu noi, amu intratu în dietă, cā se capete și poporulu romanu aceleia drepturi, care elu de sute de ani lea doritu și pōfitu. (Va urmă.)

UNGARPA. Pest'a 21 Dec. Ședintiele dietei s'au amanatu până în 10 Ian. Mai. S'a imp. s'au reintorsu la Vien'a fără mare comitivă, fiindcă și a abdisu totu șgomotulu. În 20 aflanduse verificati 246 dep., cas'a dep. se dechiară de constituită și și alese pres. pe C. Szentivány cu 170 voturi, și v.-pres. c. Iuliu Andrásy, cari și luara locurile. Adi se alesera și notari. Em. Csengeri, Nic. Dimitrievics, Georgiu Ioanovics, Raday și Tóth; doi se lasara pentru ardeleni și unu v.-presedinte; cā și în cas'a de susu 2 locuri de notari. — Partitele se încerca a se apropia înse până acum fără multu rezultat. între 60 deputati neverificati se afla și Hrabovszky, Ant. Mocioni, Dim. Ionescu, Fauru, Sig. Popovics, I. P. Deseanu, pentru protestele în contra; deci aparari și sprijiniri cu documente!

Vien'a în 19 Dec. . . . Cuventulu de tronul s'a priimitu aci în Vien'a cu oșeri-care multumire. Regimulu, se dice, 'sia rezervatu locuri prin cari pōte se se scape de oșericare atacu din partea unșurilor. Apasarea causeloru comune și a restringerei legiloru din 1848 li se pare destulă garanția, ca regimulu nu va restringe ceea ce a stabilitu în diplom'a din 20 Oct. și s'a intonatu la desohiderea celoru 3 diete de dincolo de Lait'a, din nou. Liberalii, cum se numescu centralistii, cam scutura din capu toama la acēste două puncturi restrictive. Art. III, dicu ei, nu pōte remanē nestramutatu, fără de a resturna fundamentulu constitutiunei unșversale a imperiului, ce este depusu în diplom'a din 20 Oct.; ér' program'a de Maiu a maghiariloru și art. III cere finanțiele lorū, armat'a lorū! —

Diurnalele maghiare în genere parū a fi multumite și entusiasmate de cuventulu de tronul, numai „Hon“ mai repete încă canteclulu celu vechiu, care dēca îi va încaută încă lungu timpu pe maghiari se va tragana — și încoronarea. Nrulu de astadi vrea se dovedēșca între altele cumca unu ministeriu unșurescu fără ministeriu de finanție ar fi unu non ens, elu cā și mai daunadi sustiene, ca dēca se va revedē art. acela de lege nu pōte esistă mai multu unu regimulu parlamentariu neci în Pest'a neci în Vien'a. Iși pune înse speranția în domnitoriulu. —

Unu faptu însemnatu și totu odată unu auspiciu bunu la împoare e audienț'a lui Deák, ea cum se dice ar fi caditu spre multumirea lui Deák, „numai de ar fi caditu și spre multumirea regelui.“ Se dice ca Deák a disu: „ca cea mai mare parte a convorbirei sale cu regele o va duce cu sine în grōpa!“ — Ce diceti de corespondenț'a din Clusiu în „N. Frmdbl.“, ca s'ar fi telegrafatu maghiariloru din Clusiu, ca la întōrcerea Ecs. S'ale metropolitulu Șialutiul' ar fi intempinatu 80 calareti, și s'ar fi intemplatū, escese? — (E minciuna machiavelistoa, despre escese, cā se calumnieșe prē romani! Dar' despre banderiele, și capetele sparte, turburarile și corupțiunile de la alegeri cui s'a telegrafatu?) —

Unu altu corespondinte pretende, cā acum dupa ce s'a primitu, ér' uniunea Transilvaniei de cōtra majoritatea dietei din Clusiu, se se întetișca cu contopirea cancelariei transilvane în cea a Ungariei și cano. Mailath se grabēșca a convoca pe ardeleni la Pest'a, ca dietă din Clusiu s'a finitu și deputatii maghiari au și ținutu la Biasini unu banchetu de despărțire. În cercurile maghiare de aici încă se misca tōte, cā se nu se privēșca votulu șailorū și alu romaniloru de votu natiunalu, fiindcă au votatu și vr' o 2 renegati pentru uniune, ci numai de votu de minoritate, cā asia se se privēșca votulu majorității de bani buni cu uniunea. Dēca voru reesi, atunci voru porta multu vina cei, ce au facutu din protestulu natiunalu votu de minoritate. —

(Natiunea romana parte n'a alesu, cum se vede din protestele date la comisiuni spre dovada oficiōșă, ér' cei ce au alesu au protestatu în dietă în contra calificării ei. Deci numai nesce șofisti malitiosu potu dice, ca votulu romaniloru n'ar fi votulu natiunei romane, pentru unu Juda, doi. R.)

RUSPA. Petruburgu 9 Dec. Pe cāndu în Austri'a și în tōte țierile constitutiunale se deschidu și se anunția deschiderile parlamentelor și ale dietelor, în Rusi'a se pune cea mai mare parte a activității pe campulu Martialu. Nu numai în Poloni'a ci și în ceealalta Rusi'a se face recrutare în mesura mare și cu tōta iutial'a indatinată, cā cum Rusi'a s'ar pregati de o expeditiune pașlăva în tacere și suptu mână. Înse cu ce altu scopu s'ar întreprinde vreo asemenea excursiune a fiiloru nordului, nu se pōte precupe; neșce faimele respandite pe unele locuri, ca dēca se va misca Itali'a în contra Austriei, Rusi'a va da bunadiminēția — în sudu —, cā estia se pōta opera în Itali'a cu ajutoriiele oferite de boierii feudalisti, — nu se vede a avē prospecte. — Apoi minciunile ce mai cursēșca prin secuime, ca fiulu lui Kossuth s'ar face genere Cearului, și apoi deduceri de visuri, sunt feturi de creeri șmintiti. De altmintețea reformele interne ocupa și în Rusi'a atențiunea tuturor claselor de popor, cā și prē alte locuri. Se șci, ca de la 1860 încōce în Rusi'a s'au introdusu reforme radicali; după emanciparea țieraniloru se revēdișera le-

gile despre oșenda la mōrte și batai'a trupēșca, fără mari modificari; înse în 1864 se introdușera reprezentatiunile de cerouri și de guvernamente, care înse acum se ocupa mai tōte de nobilimea potenta, în cătu țieranimea beata a ajunsu la cersitu din grati'a boierimii cā se le concēda și lorū celu pucinu cate unu reprezentantu în municipalitatile guvernamentelor, șeu comitatelor mari. Asia nobilimea ou încetulu ér' va veni șiocanu în capulu popōreloru. În an. cur. s'au mai pusu la cale în Rusi'a a se introduce și judecatori de paciure și jurati cu ucasulu din 20 Nov. 1865. Arbitri șeu judecatori împaciutori șiar pōtē poporulu crea de șene prin tōte șatele, cā se nu devina în ghiarele de lipitori flamande, ci se și compuna cercile a casa fără ciupituri ce desgolescu și școtu perulu prin palaria. — Ce vomu dice, ca Rusi'a concēșe ér' șclavagiulu în Lieflandi'a și Curlandi'a proteșindu pe boierii nemți în capulu pamenteniloru!

Cuventulu de tronul alu Domnului Romaniei.

(Capetu.)

Guvernulu meu ve va presentă, Domniloru șenatori și Domniloru deputati espunerea șpecială despre șituațiunea țierei de la deschiderea corpuriloru legiuitōre și până astadi:

Ea va coprinde tōte dispozițiunile și mēșurile luate în fiacare ramu alu administratiunei.

Am încheiatu unu cartelu de estraditiune cu Austri'a pentru predarea reciproca a facatoriloru de rele. Am încheiatu cu Austri'a o convențiune telegrafica și în ouchendu se va da ratificatiune unei asemenea convențiuni cu Rusi'a. Amu încheiatu cu Șerbi'a o convențiune telegrafica și postală. Convențiunea postală internatiunala este în ajunulu de a se încheia și ve putemu anunția cu șigurantia ca în curgerea anului viitoriu post'a romana va începe șervitiulu internatiunalu. Am înșarcinatū pe agentulu meu la Paris se comunice guvernului imperiale francesu adesiunea nōștra la actulu conșgresulu internatiunalu, care s'au fostu într'unitu la 1 Martie în Paris pentru a face uniforme tarifele telegrafice, și guvernulu Maiestății S'ale au binevoitu se ne dē actu de acēș'a adesiune.

Am imputernicitu pe ministriulu meu alu trebilorū ștraine se negociēșe și se încheie cu plenipotentele imperiale alu Rusiei și cu participarea plenipotentulu imperialu alu Austriei o convențiune, care are de scopu se înlesnēșca plutiunea Prutulu.

Mēșurile adoptate voru contribui multu la desvoltarea comerțulu nostru. O comisiune șpecială se va într'uni în acēstu anu pentru a regula, împreună cu înalt'a Pōrta hotarele inșuleloru Dunarei.

Comisiunea internatiunala instituită la Constantinopole pentru cestiunea monastireloru șecularizate ce se diceau inchinato, urmēșca lucrurile ei. În cătu ne privēșce noi implinimū regulatu angajamentele generōșce am luatū dimpreună cu corpurile legiuitōre. Șciinti recente ne da ștatornica șperanția ca șolutiunea acēșei afaceri nu va întârdi'a.

Am placere a constată, ca agentulu meu langa înalt'a Pōrta a fostu și în acēș'a împregiurare la înaltimea misiunei sale.

Aflu de multumire a ve incredinția, ca Romani'a pōte fi șigura de șolicitudinea și șimpatiele Augustei curti Șuzerane și a înaltelor puteri garante, carora datorimū acte mari ce au confirmatu starea de lucruri instituită prin vointi'a natiunala, și garantēșca astfelu pentru totudēuna drepturile și autonomi'a nōștra.

Relatiunile nōștre cu guvernulu imperiale alu Curtii Șuzerane s'au șemnalatu în acēstu anu prin unu incidentu, despre care trebuie se ve vorbēșcu. Dv. cunōșceti, Domniloru șenatori și Domniloru deputati, tristele evenimente de la 3/15 Aug. A ve șpune, ca acēste evenimente ar fi pututu pune în primejdie institutiunile țierei și cu densele viitorulu Romaniei, este a ve esplică totu odată gravitatea pericolulu și asprimea infranării.

În urmarea acēștui incidentu înalt'a Pōrta, basanduse pe informatiuni luate din diurnale (precum ne dice) au credințu ca țier'a se află în revolutiune și ca romanii în unanimitate ar fi fostu oșeniti de institutiunile intrupate în persōna alesulu lorū de la 5 și 24 Ianuarie. Tōta țier'a au cetitu scrisōrea, care mi s'au a-

